

JEUGDHULP: EEN KWETSBARE ONDERNEMING

“Ik wil je – blijf bij me – hou van me”

Roeselare, 8 november 2019

Bruno Vanobbergen, Algemeen Directeur Agentschap Opgroeien

OPBOUW VAN MIJN VERHAAL

- Wat kinderen en jongeren over jeugdhulp en relationele continuïteit vertellen
- Over een kritisch incident en het radicaal door durven denken van het belang van integriteit
- Over jeugdhulp als kwetsbare onderneming en over het belang van het stofferen van de binnenwereld
- Wat brengt de toekomst?

WAT
VERTELLEN
JONGEREN
OVER DE
JEUGDHULP?

Nabijheid, vertrouwen, veiligheid

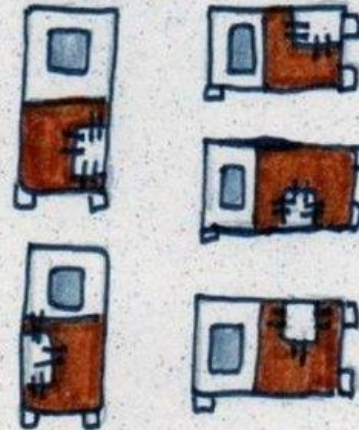
“Ik zat in een goede voorziening. Het was er heel gezellig. Het was een gewoon rijkhuis. Er was plaats voor zes meisjes. We deden dingen samen. We kwamen allemaal goed overeen. We kropen dicht bij elkaar terwijl we samen tv keken. We mochten elkaar knuffelen. Dat mag niet overal.”

“Hoe dan ook eindigen warmte en liefde, een eigen plek, betekenisvolle anderen, de vervulling van basisbehoeften, rust, openheid, sfeer en gezelligheid, structuur, familie en hulp en steun bij iedereen in de top tien.” (Annelien Coppieters)

* Aan deze waslijn hangen er mooie beddenlakens aan.

* In een instelling heeft iedereen het zelfde laken.

**WAT
VERTELLEN
JONGEREN
OVER DE
JEUGDHULP?**

- Hulp is meer dan praten
- *“Ik ga nu naar een andere school. Het CLB van mijn eerste school praatte met mij, maar dat was alleen maar praten. Een time-outproject en een nieuwe school met vriendelijke leerkrachten hielp mij wel.”*
- Belang van het samenspel tussen ‘onderwijs’ en ‘welzijn’
- “Participatie, dat is voor mij: er samen voor gaan.”

**WAT
VERTELLEN
JONGEREN
OVER DE
JEUGDHULP?**

- *“Continuïteit in de zorg zat voor mij niet in de opeenvolging van verschillende voorzieningen. Voor mij zat het in de mensen van een preventieorganisatie. Zij waren de eerste mensen aan wie ik mijn verhaal vertelde. Concrete hulp konden ze me niet geven. Maar ik was er altijd welkom. Ik voelde me er altijd begrepen. Zelfs nu, jaren later, spring ik er nog altijd binnen.”*

Uit: “Waarheid, durven of doen? Ervaringen van jongeren en ouders met jeugdhulp”, Kinderrechtencommissariaat en Arteveldehogeschool

- “Ze moeten echt gaan zien naar een manier waarop dat je of niet zo vaak van instelling moet veranderen of anders dat je toch wel een groot deel van je netwerk kunt behouden. Want ik denk dat de reden waarom het zo moeilijk is om elke keer van instelling te veranderen is omdat heel uw netwerk verandert. En ik denk als daar al iets aan wordt gedaan dat uw netwerk toch iets of wat kan behouden worden of toch wel dat dat toch wel een pak makkelijker dragen is om elke keer van leefgroep te veranderen.”
- “Elke keer opnieuw moest ik mijn verhaal vertellen.”

“Door de mazen van het net” - Cachet

WAT VERTELLEN
JONGEREN OVER
VRIJHEIDS-
BENEMENDE
MAATREGELEN?

- “Als ik boos ben, dan wil ik toch wel slaan”
 - Agressie
 - Rust
 - Niet als straf
- “Als ze mij komen halen, dan wil ik babbelen.”
 - Belang van communicatie
 - Geen eenzame afzondering
 - Alertheid voor neveneffecten
- “Laat mij maar gewoon lopen. Ik kom binnen een paar minuutjes wel van zelf terug.”
 - Afzondering op maat
 - Belang van een continuüm
 - Muziek, naar buiten kunnen kijken en een klok

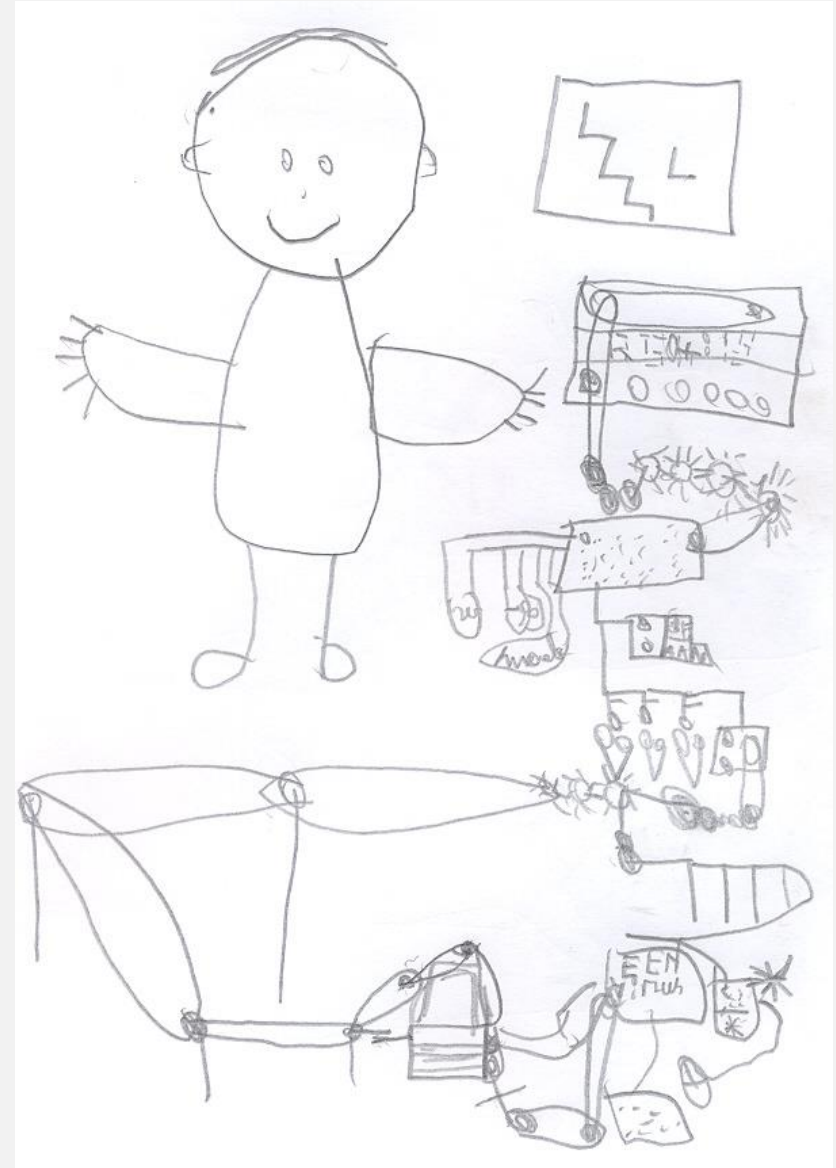
De **8-jarige Kasper** mag al twee maanden de helft van de tijd **niet in de klas omdat hij te druk** is. Hij zit dan wat te tekenen in het kantoor van de directeur. Hij mag ook niet meedoen aan zwemlessen of andere activiteiten. De school vroeg of de ouders hem geen medicatie kunnen geven. Maar daarin willen ze niet meegaan. Ze begrijpen dat het voor de juf en de andere kinderen niet gemakkelijk is. Er is een vermoeden van ADHD, maar de observatie- en diagnosestelling begint pas over drie maanden. De ouders willen daarop wachten voor ze eventueel met medicatie starten. De school zegt dat “haar trukendoos” opgebruikt is. Ze weten niet meer wat zou kunnen helpen. Vorige week is Kasper op de parking van de school op een auto gaan staan toen hij een bal ging halen. De school heeft hem **preventief geschorst en wil hem nu definitief uitsluiten**. Het is eind mei. De ouders vragen zich af welke boodschap de school dan geeft aan een 8-jarige?

INTEGRITEIT

“Elk kind heeft recht op
eerbiediging van zijn morele,
lichamelijke, geestelijke en
seksuele integriteit.”

(art.22bis, Belgische Grondwet)

DENK ERAAN DAT JE
HET LEVEN SCHRIJFT
MET ONUITWISBARE
INKT.

A child with a large afro hairstyle and a blue shirt is sitting on a wooden wall. The wall is decorated with several colorful butterflies in shades of pink, yellow, green, and blue. The child is smiling and looking towards the camera. The background is a textured wooden wall with some green paint at the bottom.

• Kinderrechten?

“In deze zin is de naastenliefde de grondslag voor de mensenrechten, die op de eerste plaats betrekking hebben op de rechten van de kwetsbare en (nood)lijdende anderen niet zozeer van het vrije en sterke ik, zoals de westerse vrijheidsrechten te eenzijdig claimen.”

- Uit: *Eigen-wijze liefde* – Roger Burggraeve

“HET GAAT OM
RESERVELOZE
VERBONDENHEID.
AFSTANDELIJKHEID
WORDT
INGERUID VOOR
BETROKKENHEID,
EXTERNE
AANSTURING
VOOR DEELNAME,
ABSTRACTE VISIE
VOOR CONCRETE
TOEWIJDING.”

(D. IZUZQUIZA)

DICHTBIJ
DE PIJN
DURVEN
KOMEN

- ❑ Belang van aandacht en trouw: “Wie kan ik voor jou zijn?”
- ❑ Vertrekpunt ligt niet in een hulpvraag of probleem, maar bij “wat er voor de ander op het spel staat”
- ❑ We durven ons tonen in plaats van enkel een rol of functie te vervullen (“inschrijfbaarheid”).
- ❑ Belang van een verbrede opvatting van professionaliteit
- ❑ “Samen mens zijn”

“Er wordt gebeld, er wordt de hele tijd gebeld. We nemen niet op. Er is niemand die ons kan vertellen wat wij willen horen. We hebben even geen woorden om ons te verdedigen, we weten even niet wie we zullen zijn.”

Uit: “Schaduwkind” van P.F. Thomése

JEUGDHULP ALS KWETSBARE ONDERNEMING

- Het streven naar een florerend leven is inherent fragiel
- Opvoeding als noodzakelijk onderdeel van de voorbereiding op een florerend leven brengt een existentieel risico met zich mee:
 - Het kind doet en wordt mogelijk niet wat de ouders/opvoeders hadden bedoeld
 - De ouders/opvoeders zetten zichzelf op het spel bij dit waagstuk
- En toch moeten we deze existentiële risico's durven omarmen, want zonder zo'n risico zal echte jeugdhulp niet plaatsvinden

“Subjectificatie is erop gericht kinderen en jongeren in relatie te brengen met hun eigen vrijheid, om de kracht van die vrijheid te ontdekken, om zichzelf in en aan die vrijheid te ontdekken, om te ontdekken dat het *hun* vrijheid is, en om het verlangen in hen te wekken om zich op een volwassen wijze tot hun eigen vrijheid te verhouden.”

Uit: “Tijd voor Pedagogiek”, Gert Biesta

- Je mag jouw gsm bij je houden, maar moet hier verstandig mee omgaan. Geen gsm's aan tafel. Tijdens activiteiten moeten deze op stil staan.
- Er zijn leeftijdsgebonden slaapuren.
- Eten en drinken is vrij beschikbaar, maar ga hier verstandig mee om.
- Je mag zelf kiezen wanneer je naar een andere ruimte gaat om af te koelen.

Uit: “Jouw voorziening. Een t(e)huis?”, Annelien Coppieters

“Volwassen vrijheid is vrijheid die een ‘reality check’ heeft ondergaan of, preciezer gezegd, is vrijheid die steeds maar weer die ‘reality check’ *wil* onder- gaan. Zo bezien is volwassenheid niet zozeer een prestatie, maar allereerst een *irritatie*: een lastige vraag die doorheen het leven ‘gedragen’ wordt. Onvolwassen vrijheid verschijnt daarmee als de vrijheid die die check *niet* wil ondergaan, die *niet* in dialoog wil komen met de wereld, die zich *niets* wil laten gezeggen, die verlangens neemt voor wat ze zijn.”

“Het is opvoeding die tijd en ruimte geeft om de wereld en onze verlangens ten aanzien van de wereld te ontmoeten, en te werken aan de vraag welke van die verlangens gaan helpen bij goed leven en goed samenleven, en welke van die verlangens daarbij in de weg gaan zitten. Het is niet alleen een uitdaging voor leerlingen om het met die vragen uit te houden, en daarbij verdienen ze onze onvoorwaardelijke steun. Het vraagt ook iets van de opvoeder: naast tijd en aandacht vooral geduld en vertrouwen. De praktijken van Janusz Korczak en A.S. Neill blijven voor mij indrukwekkende voorbeelden van wat het betekent om opvoeding op deze manier vorm te geven.”

Uit: “Tijd voor Pedagogiek”, Gert Biesta

“Toen ik uit de instelling kwam, dat was even echt gewoon even compleet alleen gaan wonen. Dat was wel efkes bevrijdend maar ook wel heel beangstigend dat ik zoveel vrijheid had. Keuzes dat ik kon maken maar toch zoveel dat ik nu wel moet doen nu dat ik alleen woon gelijk zien dat er een inkomen is. Dus dat was wel heel heel van how.”

Uit: “Door de mazen van het net”, Cachet

AGENTSCHAP OPGROEIEN?

- Fusie tussen Kind en Gezin en Jongerenwelzijn
- Route 2020
- Drie grote doelstellingen
 - Bijdragen aan een positief, ondersteunend maatschappelijk klimaat dat het recht op opgroeien voor alle kinderen mogelijk maakt.
 - Inzetten op individuele ondersteuning van kinderen en gezinnen (in zijn vele varianten)
 - Voorzien van materiële ondersteuning (Groeipakket, PVF,...)

JEUGDHULP IN DE SAMENLEVING PLAATSEN

- Vertrouwdheid van de samenleving met de jeugdhulp verhogen
- Het “bijzondere” van de jeugdhulp wegnemen
- Jeugdhulp kan niet alle problemen zelf oplossen
- Jeugdhulp als iets wat een kind/jongere op een bepaald moment in zijn leven nodig heeft
- Belang van samenwerking met organisaties die op andere levensdomeinen actief zijn
- Jeugdhulp een meer vloeibaar karakter geven

het
BRUG
HUIS

JEUGDHULP IN ONDERWIJS PLAATSEN

- Onderwijs als plaats bij uitstek om jeugdhulp als vloeibaar gegeven in te zetten
- Verontrustende signalen dwingen ons hiertoe (definitieve uitsluitingen kleuters, vaak gesignaleerde gedrags- en emotionele problemen in basisonderwijs, ongekwalificeerde uitstroom secundair onderwijs)
- Belang om ook hier vast te houden aan kracht- en oplossingsgericht werken
- Werk maken van een sterkere doorsnede tussen onderwijs en jeugdhulp:
 - Onderwijs in de Gemeenschapsinstellingen
 - Samenwerking met schoolinternaten
 - Toeleiding naar en samenwerking met hoger onderwijs
 - NAFT

BLIJVEN INZETTEN OP RELATIONELE NABIJHEID

- Werk maken van kleinere leefgroepen (versterken van leefgroepen: positief leefklimaat)
- IGIP: evaluatie bestaande samenwerkingsverbanden en uitrol over heel Vlaanderen
- Uithuisplaatsing kinderen zoveel mogelijk beperken
- Uithuisplaatsing van gezinnen? (cfr. KINGS in Nederland)
- Aandacht voor zingeving en kwetsbaarheid van kind, ouders en professionals

PROJECT “GEDEELDE VERANTWOORDLIJKHEID”

- Rode draad:samenwerking BJB – VAPH - GGZ
- Vorm geven aan een continuïteitspact (“Wat betekent het voor ons om niet los te laten?”)
- Expertises verknopen (bv. outreach GGZ)
- Gedeeld ouderschap:expertise ouders sterker inzetten
- Herstelteams:herstelgericht omgaan met breuken

PROJECT “ÉÉN KIND, ÉÉN DIAGNOSE”

- “Wat verstaan we onder goede diagnostiek?”
- Versnippering van diagnostiek tegengaan
- Bewaken van relatie diagnostiek – eigenlijke hulpverleningstraject